

Arii protejate din Dobrogea propuse de Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea

Mihai PETRESCU, Cristina DINU,
Viorel CUZIC, Valentin PANAIT

Introducere

Valoarea internațională a patrimoniului natural al Dobrogei, necesitatea dezvoltării rețelei de arii protejate – cerință importantă în procesul de aderare la Uniunea Europeană –, numeroasele convenții internaționale privind protecția florei și faunei ratificate de statul român (vezi Bibliografie), precum și obiectul de activitate al ICEM Tulcea, au constituit premisele implicării institutului nostru în acțiunile de identificare, cercetare și promovare a siturilor naturale cu valoare ecologică și peisagistică deosebită.

Studiile interdisciplinare pe baza cărora s-au elaborat documentațiile științifice s-au desfășurat în perioada 1993-2003, aprofundarea cercetărilor privind anumite grupe de organisme și monitorizarea acestor rezervații continuând și în prezent. Metodologia de lucru a constat în principal în efectuarea de observații asupra speciilor, precum și a unor relevee executate conform procedeelelor fitocenologice. Determinarea taxonilor, a asociațiilor vegetale și a tipurilor majore de habitate a fost realizată în baza lucrărilor de specialitate (DIHORU, DONIȚĂ, 1970; SĂVULESCU, 1976; HOREANU, 1976 A, 1976 B; IVAN, 1979; DONIȚĂ *et alii* 1990, 1992; OLTEAN *et alii*, 1994; SANDA, 1998, 2002; SANDA, ARCUȘ, 1999; CIOCÂRLAN, 2000; Baza de date PHYSIS).

Declararea legală a Parcului Național Munții Măcinului și a rezervațiilor naturale Pădurea Bratca, Pădurea Cetate și Celea Mare – Valea lui Ene a avut la bază documentația realizată de I.C.E.M. Tulcea, stabilirea suprafețelor și zonarea lor internă fiind efectuate în colaborare cu I.C.A.S. București, Direcția Silvică Tulcea, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, respectiv Direcția Silvică Constanța pentru ultimele trei rezervații.

Pentru rezervațiile Colțanii Mari, Muntele Consul, Casimcea și Războieni primele inițiative de protejare aparțin altor specialiști (GRINȚESCU, 1927; HOREANU, 1976; OAIE, 1993), iar Dealul Bujorului a fost inițial propus prin amenajamentul Ocolului Silvic Ciucurova. În toate aceste demersuri nu au fost elaborate studii de fundamentare științifică necesare pentru declararea legală a zonelor respective ca arii protejate, acțiune realizată în urma studiilor efectuate de către autori.

În lucrare sunt prezentate aspectele principale care conferă fiecărei rezervații o notă distinctivă în raport cu celelalte arii protejate din Dobrogea.

Astfel, în general, speciile sau asociațiile menționate pentru fiecare arie protejată sunt întâlnite într-un număr redus în alte rezervații naturale, atât la nivelul Dobrogei, cât și pe plan național, numeroși taxoni fiind specifici acestei provincii.

Date suplimentare privind aceste rezervații sunt expuse în studiile de fundamentare științifică depuse la Academia Română și Ministerul Apelor și Protecției Mediului, în alte publicații (PETRESCU, 1995, 2004 A, 2004 B) sau în acest volum (CUZIC, PETRESCU, 2006). În text trimitere la *Lista roșie națională* se referă la lucrarea *Lista roșie a plantelor superioare din România* (OLTEAN et alii, 1994), iar cele privind *Lista roșie europeană* respectiv la publicația *European Red List of Globally Threatened Animals and Plants*.

Toate speciile de plante menționate în continuare figurează în *Lista roșie națională* (cu excepția taxonului *Syringa vulgaris*).

Descrierea ariilor protejate propuse de ICEM în județul Tulcea

În urma cercetărilor efectuate de specialiștii din ICEM au fost elaborate studiile de fundamentare științifică pentru 30 de arii naturale protejate, cu o suprafață totală de 20.658,55 ha, dintre care 29 sunt deja legiferate la nivel național (Legea nr. 5/ 2000, H.G. nr. 2151/ 2004), una fiind de importanță locală („La Monument” – Niculițel). Aceste arii naturale protejate includ următoarele categorii și tipuri: *parc național, rezervație naturală mixtă, rezervație naturală peisagistică, rezervație naturală zoologică, rezervație naturală geologică, rezervație naturală paleontologică*.

Distribuția ariilor naturale protejate (Figura 1), pe unitățile fizico-geografice ale județului (COTET, 1973; POPOVICI et alii, 1984), este următoarea:

- **Munții Măcinului:** Parcul Național Munții Măcinului (1), Chervant – Priopcea (2);
- **Podișul Niculițelului:** Dealul Sarica (3), Dealul Edirlen (4), „La Monument” – Niculițel (5), Mănăstirea Cocos (6), Carasan-Teke (7), Muntele Consul (8);
- **Dealurile Tulcei:** Dealurile Beștepe (9), Dealul Deniztepe (10), Dealul Mândrești (11);
- **Culoarul depresionar Cerna – Nalbant:** Lacul Traian (12);
- **Podișul Babadag:** Vârful Secaru (13), Dealul Bujorului (14), Valea Oilor (15), Fântâna Mare (16), Pădurea Babadag – Codru (17), Muchiile Cernei – Iaila (18), Uspenia (19), Dealul Călugăru – Iancina (20), Enisala (21);
- **Podișul Casimcei:** Războieni (22), Casimcea (23), Beidaud (24), Valea Mahomencea (25), Dealul Ghiunghiurmez (26), Colțanii Mari (27), Măgurele (28), Peceneaga (29), Valea Ostrovului (30).

1. Parcul Național Munții Măcinului (Legea nr. 5/2000)

Aria protejată ocupă suprafața de 11.321 ha și se întinde pe teritoriul administrativ al orașului Măcin, respectiv pe cel al comunelor Greci, Cerna, Hamcearca, Luncavița și Jijila.

Elemente specifice: ecosisteme caracteristice stepei pontic-balcanice, pădurilor submediteraneene și balcanice dezvoltate în cadrul unor munți hercinici; caracterul unic al acestui parc național montan conferit de unele specii, asociații vegetale și habitate care nu se regăsesc în alte parcuri de același tip din țară sau din Europa, ce înregistrează aici cele mai importante suprafețe/populații situate în arii protejate, respectiv habitatele: păduri de *Celtis glabrata* din Dobrogea, păduri de fag din Dobrogea, păduri de carpen, tei, stejar din Dobrogea, stepe vest-pontice de *Thymus zygioides*, precum și taxonii: *Campanula romanica* (specie endemică amenințată de importanță europeană), *Gymnospermium altaicum*, *Celtis glabrata*, *Silene compacta*; specii de faună: *Aquila pomarina*, *Buteo rufinus*, *Burhinus oedipnemus*, *Oenanthe pleschanka*, *Testudo graeca*. Parcul cuprinde 72 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, dintre care cinci specii figurează și în *Lista roșie europeană*, și 92 specii de faună protejate prin Legea nr. 462/2001.

2. Chervant – Priopcea (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația se întinde pe suprafața de 568 ha și aparține comunei Cerna.

Elemente specifice: asociația endemică *Paliuretum spinae-christi* (această rezervație fiind una din puținele arii din Dobrogea și, implicit, din țară, în care se conservă asociația); speciile: *Iberis saxatilis* (identificată în județul Tulcea, numai în această rezervație), *Paliurus spina-christi*, *Paronychia cephalotes*, *Aquila pomarina*, *Hieraaetus pennatus*, *Pernis apivorus* și *Vipera ammodytes*

În rezervație se întâlnesc 15 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care patru sunt menționate în *Lista roșie europeană*, și 23 specii de faună protejate prin Legea nr. 462/2001.

3. Dealul Sarica (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 100,1 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, comunelor Niculițel și Frecăței.

Elemente specifice: asociația endemică *Gymnospermio altaicae* – *Celtetum glabrate* (întâlnită doar în câteva stațiuni din Dobrogea, pe suprafețe extrem de reduse); pâlcurile de stejar pufos (*Galio dasypodi-Quercetum pubescentis*) cu structură pluriennă apropiată de cea a pădurilor naturale, cu arbori seculari; speciile: *Himantoglossum hircinum*, *Gagea bulbifera*, *Gymnospermium altaicum*, *Ephedra distachya*, *Sempervivum ruthenicum*, *Lunaria annua* ssp. *pachyriza* (rezervația fiind singura arie protejată din județul Tulcea în cadrul căreia a fost identificată această subspecie).

Rezervația cuprinde 17 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care patru sunt incluse în *Lista roșie europeană*, 60 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

4. Edirlen (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația se întinde pe suprafața de 25,50 ha și aparține teritorial-administrativ comunelor Frecăței și Izvoarele.

Elemente specifice: asociația regională *Stipo ucrainicae* – *Festucetum valesiacae*; asociația endemică pentru Dobrogea *Galantho plicatae* – *Tilietum tomentosae*; speciile: *Achillea ochroleuca*, *Pyrus bulgarica*, *Stipa ucrainica*, *Pernis apivorus*, *Circus pygargus*, *C. macrourus* și *Asio flameus*.

În rezervație au fost identificate 14 specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și patru specii din *Lista roșie europeană*, precum și 43 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

5. „La Monument” Niculițel (P.U.G. comuna Niculițel)

Rezervația ocupă suprafața de 18 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial – administrative, comunei Niculițel.

Elemente specifice: asociațiile *Agropyro brandzae* – *Thymetum zygioidi*, *Fraxino orn* – *Quercetum dalechampii*; speciile: *Allium saxatile*, *Crocus chrysanthus*, *Stachys angustifolia*, *Buteo rufinus*, *Hieraaetus pennatus*, *Lullula arborea*.

În rezervație au fost identificate 14 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care patru taxoni figurează în *Lista roșie europeană*, precum și 37 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

6. Mănăstirea Cocoș (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 4,6 ha și aparține teritorial-administrativ de comuna Niculițel.

Elemente specifice: asociația *Gymnospermio altaicae* – *Celtetum glabratae*; speciile: *Celtis glabrata*, *Piptatherum virescens*, *Aquila pomarina*, *Falco peregrinus*, *Hieraaetus pennatus*. Rezervația are și o valoare bioistorică deosebită, conform tradiției, aici fiind locul în care cântau cocoșii sălbatici, specie presupusă a fi *Lyrurus tetrix viridanus*, cocoșul de mestecăn silvostepic, în prezent dispărut din Dobrogea (FILIPAȘCU, 1976)

Au fost identificate șase specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 55 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

7. Carasan-Teke (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația se întinde pe suprafața de 244 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Izvoarele.

Elemente specifice: asociația regională *Stipo ucrainicae* – *Festucetum valesiaca* (cele mai reprezentative fitocenozes din județul Tulcea); numărul mare de specii de plante amenințate incluse în *Lista roșie națională* (ex. *Fritillaria orientalis*, *Paeonia tenuifolia*, *Centaurea marschalliana*, *Iris sintenisii*) și *Lista roșie europeană* (ex. *Ornithogalum amphibolum*, *Stipa ucrainica*); speciile de faună: *Pernis apivorus*, *Accipiter nisus*.

Se întâlnesc 33 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care șapte figurează în *Lista roșie europeană*, și 51 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

8. Muntele Consul (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 328 ha și aparține, din punct de vedere teritorial-administrativ, comunelor Izvoarele și Horia.

Elemente specifice: formele de relief vulcanic și carstic; grota ce adăpostește o colonie de lilieci; speciile: *Paeonia peregrina*, *Crocus chrysanthus*, *Gagea szovitzii*, *Gymnospermium altaicum*, *Lacerta viridis*, *Aquila pomarina*, *Buteo rufinus*, *Hieraaetus pennatus*.

În rezervație se întâlnesc 13 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care patru sunt în *Lista roșie europeană*, și 46 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

9. Dealurile Beștepe (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 415 ha și aparține comunei Mahmudia.

Elemente specifice: pajiștile stepice atât pe substrat calcaros, cât și silicios; asociația *Paliuretum spinae-christi*; speciile: *Ephedra distachya*, *Gonolimon collinum*, *Paliurus spina-christi*, *Herniaria hirsuta*, *Circus aeruginosus*, *Circaetus gallicus*, *Accipiter nisus*.

În rezervație au fost identificate 12 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care o specie este menționată în *Lista roșie europeană*, și 35 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

10. Dealul Deniztepe (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 305 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Mihail Kogălniceanu.

Elemente specifice: aspectul de martor de eroziune de vârstă jursică al dealului (278 m), izolat în mijlocul unor zone joase depresionare (COTEȚ, 1973; MUTIHAC, 1990); rariștile de *Celtis glabrata* (forme degradate, fragmentare, ale asociației *Gymnospermium altaicae* – *Celtetum glabratae*; asociația *Pruno spinosae-Crataegetum*; speciile: *Campanula romanica*, *Celtis glabrata*, *Silene compacta*, *Pernis apivorus*, *Circaetus gallicus*, *Ficedula parva*.

Se întâlnesc cinci specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și o specie din *Lista roșie europeană*, precum și 29 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

11. Dealul Mândrești (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 5 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Niculițel.

Elemente specifice: asociația *Paliuretum spinae-christi*; speciile: *Colchicum triphyllum*, *Paliurus spina-christi*, *Crocus chrysanthus*, *C. reticulatus*, *Ciconia ciconia*, *Aquila pomarina*, *Buteo rufinus*.

Rezervația cuprinde cinci specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 31 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

12. Lacul Traian (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 326 ha și aparține, teritorial-administrativ, de comuna Cerna.

Elemente specifice: zonă umedă de tip lacustru; succesiunea de asociații vegetale, de la cele hidrofile până la cele xerofile (*Nymphoidetum peltatae*, *Schoenoplectetum tabernaemontani*, *Artemisietum santonici*, *Agropyretum pectiniformae*); avifauna deosebit de bogată (ex. *Egretta garzetta*, *Tadorna ferruginea*, *T. tadorna*, *Haliaeetus albicilla*, *Himantopus himantopus*, *Buteo rufinus*, *Emberiza hortulana*). În rezervație au fost identificate o specie de plante inclusă în *Lista roșie națională* – *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus* – și 73 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

13. Vârful Secarul (Legea nr. 5/2000)

Rezervația ocupă suprafața de 34,5 ha și aparține, din punct de vedere teritorial-administrativ, comunei Ciucurova.

Elemente specifice: martor de eroziune granitic în podișul calcaros al Babadagului; asociația *Nectaroscordo* – *Tilietum tomentosae*; speciile: *Achillea ochroleuca*, *Allium guttatum*, *Allium flavum* ssp. *tauricum*, *Nectaroscordum siculum* ssp. *bulgaricum*. În rezervație se întâlnesc nouă specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care una în *Lista roșie europeană*, și o specie de faună protejată prin *Legea nr. 462/2001*.

14. Dealul Bujorului (Legea nr. 5/2000)

Rezervația ocupă suprafața de 50,8 ha și aparține, din punct de vedere teritorial-administrativ, comunelor Ciucurova și Nalbant (în *Legea nr. 5 /2000* rezervația este greșit încadrată în teritoriul administrativ al orașului Babadag).

Elemente specifice: asociațiile *Galio dasypodi* – *Quercetum pubescentis*, *Paeonia peregrinae* – *Carpinetum orientalis*; populațiile importante de *Paeonia peregrina*, speciile: *Muscari neglectum*, *Asparagus verticillatus*, *Myrrhoides nodosa*, *Mercurialis ovata*. Cele cinci specii de plante sunt incluse în *Lista roșie națională*.

15. Valea Oilor (Legea nr. 5/2000)

Rezervația ocupă suprafața de 0,35 ha și aparține, din punct de vedere teritorial-administrativ, comunei Nalbant.

Elemente specifice: populația de liliac *Syringa vulgaris* (împreună cu Fântâna Mare sunt singurele stațiuni din județ unde specia respectivă vegetează în mod natural); specia *Pyrus bulgarica*. În rezervație se întâlnesc cinci specii de plante incluse în *Lista roșie națională*.

16. Fântâna Mare (Legea nr. 5/2000)

Rezervația ocupă suprafața de 0,3 ha și aparține, din punct de vedere teritorial-administrativ, comunei Slava Cercheză.

Elemente specifice: populația de liliac *Syringa vulgaris*; speciile: *Asphodeline lutea* (ce mai este întâlnită doar în rezervația Uspenia), *Crocus reticulatus*. Ultimele două specii de plante sunt incluse în *Lista roșie națională*.

17. Pădurea Babadag – Codru (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 524,60 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de orașul Babadag.

Elemente specifice: păduri seculare specifice Dobrogei; asociațiile *Galio dasypodi* – *Quercetum pubescentis*, *Violo suavis* – *Quercetum pedunculiflorae*, *Querco pedunculiflorae* – *Tilietum tomentosae*, *Prunetum tenellae*, *Stipo ucrainicae* – *Festucetum valesiacae*; unica stațiune din Dobrogea cu *Globularia punctata*; speciile: *Scutellaria orientalis*, *Centaurea marschalliana*, *Orchis purpurea*, *Orchis simia*, *Astragalus ponticus*, *Circus macrourus*, *Aquila pomarina*, *Lulula arborea*, *Pernis apivorus*, *Ablepharus kitaibelii*.

Se întâlnesc 47 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, dintre care trei sunt incluse și în *Lista roșie europeană*, iar alte 10 sunt protejate prin *Legea nr. 69/1994*, și 69 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

Totodată rezervația constituie arie de importanță avifaunistică citată în lucrarea *Important Bird Areas in Europe* (2000).

18. Muchiile Cernei – Iaila (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 1.891 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comunele Cerna și Dorobanțu.

Elementele specifice: cea mai întinsă rezervație cu vegetație de stepă din țară; unele din cele mai întinse și reprezentative suprafețe cu vegetație de silvostepă la nivel național; asociația *Thymio pannonic* – *Chrysopogonetum grylli*; speciile: *Centaurea marschalliana*, *Orchis morio*, *Achillea clypeolata*, *Buteo rufinus*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*.

Rezervația cuprinde 16 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, din care două se află pe *Lista roșie europeană* și una este protejată prin *Legea nr. 69/1994*, precum și 27 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

19. Uspenia (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 22 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Slava Cercheză.

Elemente specifice: nivelul cel mai ridicat al biodiversității raportat la suprafață (bogăție de specii și concentrație mare de specii amenințate cu dispariția), în raport cu celelalte ecosisteme forestiere inventariate în Podișul Babadag (PETRESCU, 2004 B); asociația *Asphodelinetum luteae*, endemică pentru Dobrogea, descrisă pentru prima dată în această stațiune ce constituie singura rezervație din județul Tulcea în care este întâlnită; speciile: *Asphodeline lutea*, *Coronilla scorpioides*, *Ononis pussila*, *Orchis simia*, *Crocus flavus*, *Aquila clanga*, *Aquila pomarina*, *Circus pygargus*, *Hieraaetus pennatus*. Se întâlnesc 19 specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 44 specii de faună protejate prin Legea nr. 462/2001.

20. Dealul Călugăru – Iancina (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 130 ha și aparține teritorial-administrativ comunei Jurilovca.

Elemente specifice: litoralul fosil al Mării Negre existent înaintea formării lagunelor litorale; cel mai mare număr de asociații de pajiști stepice și stâncării dintre ariile protejate din județul Tulcea; asociațiile: *Teucro polii* – *Melicetum ciliatae*, *Agropyretum pectiniformae*; speciile de plante: *Goniolimon collinum*, *Ornithogalum fimbriatum*, *Achillea clypeolata*, *Ephedra distachya*; numărul mare de păsări răpitoare (*Haliaeetus albicilla*, *Aquila clanga*, *Buteo rufinus*).

Rezervația cuprinde 15 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, o specie din *Lista roșie europeană* și 37 specii de faună protejate prin Legea nr. 462/2001.

21. Enisala (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 57 ha și aparține teritorial-administrativ comunei Sarichioi.

Elemente specifice: punct de perspectivă unic în țară de unde pot fi observate majoritatea tipurilor de peisaj/vegetație din Dobrogea: stâncării, stepe petrofile și de loess, iar în afara rezervației: păduri balcanice și submediteraneene, vegetație tipică zonelor umede, litoral lacustru și marin etc.); asociația *Paliuretum spinae-christi*; populațiile de: *Euphorbia myrsinites*, *Minuartia adenotricha*, *Paronychia cephalotes*, *Gagea bulbifera*, *Ornithogalum fimbriatum*.

Rezervația cuprinde 17 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, patru specii din *Lista roșie europeană* și 21 specii de faună protejate prin Legea nr. 462/2001.

22. Războieni (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 41 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Casimcea.

Elemente specifice: fosile aparținând faunei de tip Ediacara, considerate a fi cele mai vechi urme de viață din România (OAIE, 1993); asociația *Festucetum callieri*; speciile: *Campanula romanica*, *Moehringia grisebachii*, *Falco peregrinus*, *Oenanthe isabellina*, *Buteo rufinus*. Rezervația cuprinde un fitotaxon inclus în *Lista roșie națională*, respectiv, doi în *Lista roșie europeană*, și 15 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

23. Casimcea (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 137 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Casimcea.

Elemente specifice: impresiunile și urmele de activitate biologică de vârstă Precambrian superior; speciile reprezentative pentru fauna de tip Ediacara, foarte rar semnalată pe plan internațional (OAIE, 1993); asociația *Sedo hillebrandtii* – *Polytrichetum piliferi*; speciile: *Dianthus nardiformis*, *Buteo rufinus*, *Pernis apivorus*, *Dendrocopos syriacus*. Se întâlnesc cinci specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, dintre care trei sunt și pe *Lista roșie europeană*, și 20 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

24. Beidaud (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 1.121 ha și aparține teritorial-administrativ comunei Beidaud.

Elemente specifice: una dintre cele mai întinse rezervații cu vegetație de stepă și silvostepă pe șisturi verzi; asociațiile: *Medicagini minimae* – *Festucetum valesiaca*, *Quercetum pedunculiflorae* subas. *carpinetosum*; speciile: *Platanthera chlorantha*, *Ornithogalum sibthorpii*, *Orchis morio*, *Cyrcus cyaneus*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*.

Rezervația cuprinde 13 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, trei specii incluse pe *Lista roșie europeană* și opt specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

25. Valea Mahomencea (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă o suprafața de 1.029 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Casimcea.

Elemente specifice: una din cele mai întinse și reprezentative rezervații de stepă din Dobrogea Centrală; versanții asimetrici ai văii Mahomencea (șisturi verzi, loess); asociațiile vegetale *Teucro polii* – *Melicetum ciliatae* și *Sclerantheto* – *Teucrietum polii*; speciile: *Crocus reticulatus*, *Sempervivum ruthenicum*, *Alyssum linifolium* și *Cyrcus pygargus*.

Se întâlnesc 11 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, două în *Lista roșie europeană* și 23 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

26. Dealul Ghiunghiurmez (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 1.421 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Dorobanțu.

Elemente specifice: aspectul montan al văilor, respectiv peneplenizat al culmilor, caracteristic orogenezei caledoniene; suprafața mare ocupată de pajiști stepice (împreună cu rezervația Muchiile Cernei–lăila constituie cele mai mari rezervații de acest tip din țară); speciile: *Lactuca viminea*, *Sempervivum ruthenicum*, *Colchicum fominii* (singura rezervație din județul Tulcea în care a fost identificat respectivul taxon), *Oenanthe isabellina*, *Melanocorypha calandra*, *Hieraaetus pennatus*. Se întâlnesc opt specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, trei specii din *Lista roșie europeană* și 15 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

27. Colțanii Mari (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 53 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, comunei Casimcea.

Elemente specifice: unul din cele mai impresionante abrupturi stâncoase din Dobrogea Centrală, constituit din șisturi verzi; asociațiile: *Agropyro brandzae* – *Thymetum zygoidi*, *Sedo hillebrandtii* – *Polytrichetum piliferi*; speciile: *Spiraea crenata*, *Centaurea gracilentia*, *Dianthus nardiformis*, *Sempervivum ruthenicum*, *Aquila clanga*, *Buteo rufinus*, *Hieraaetus pennatus*.

Se întâlnesc șapte specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, trei specii sunt în *Lista roșie europeană* și 17 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

28. Măgurele (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 292 ha și aparține teritorial-administrativ comunei Topolog.

Elemente specifice: asociațiile *Agropyro brandzae* – *Thymetum zygoidi* și *Festucetum callieri*; populațiile importante de *Euphorbia myrsinites* dezvoltate pe șisturi verzi, izolate de restul stațiunilor din estul județului; speciile de păsări: *Aquila clanga*, *Hieraaetus pennatus*.

Se întâlnesc șase specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, o specie din *Lista roșie europeană* și 20 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

29. Peceneaga (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 132 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Peceneaga.

Elemente specifice: situarea rezervației în zona de contact dintre cele mai vechi structuri geologice datând din perioada cutărilor caledoniene – șisturile verzi – și cele mai noi structuri reprezentate prin depozitele aluviale

ale Dunării; coexistența avifaunei de tip stepic cu cea specifică zonelor umede (*Phalacrocorax pygmaeus*, *Circus cyaneus*, *Egretta garzetta*, *Buteo rufinus*); asociația *Agropyretum pectiniformae*; speciile: *Gagea szovitzii*, *Centaurea gracilentia*.

Se întâlnesc trei specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, două specii din *Lista roșie europeană* și 17 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

30. Valea Ostrovului (H.G. nr. 2151/2004)

Rezervația ocupă suprafața de 61,80 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Dorobanțu.

Elemente specifice: formațiunile carstice de tipul grotelor; asociația *Nectaroscordo – Tiliatum tomentosae*; speciile: *Fritillaria orientalis*, *Iris suaveolens*, *Crocus flavus*, *Orchis purpurea*, *Pernis apivorus*, *Buteo rufinus*, *Accipiter nisus*.

Se întâlnesc 12 specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 36 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

Descrierea ariilor protejate propuse în județul Constanța

Pe teritoriul județului au fost identificate și cercetate șapte arii naturale, însumând o suprafață totală de 5.127 ha. Aceste arii naturale protejate includ următoarele categorii și tipuri: rezervație naturală mixtă, rezervație naturală peisagistică, rezervație naturală zoologică.

Distribuția ariilor naturale protejate pe unitățile fizico-geografice al județului (Figura 2) este următoarea:

- **Podișul Oltinei:** Lacul Bugeac (31), Lacul Oltina (32), Lacul Dunăreni (33), Lacul Vederoasa (34), Pădurea Bratca (35), Pădurea Cetate (36);
- **Podișul Casimcei:** Celea Mare – Valea lui Ene (37);

31. Lacul Bugeac (H.G. nr. 2151/2004). Rezervația ocupă suprafața de 1434 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Ostrov.

Elemente specifice: zona umedă de tip lacustru; succesiunea de asociații vegetale (de la cele hidrofile până la cele xerofile); asociația vegetală *Schoenoplectetum tabernaemontani*; specia protejată *Samolus valerandi*; avifauna deosebit de bogată (ex. *Pelecanus crispus*, *Pelecanus onocrotalus*, *Botaurus stellaris*, *Pandion haliaëtus*); speciile *Lutra lutra* și *Felis silvestris*; grotile și depozitele fosilifere cu unionide și gasteropode.

Se întâlnesc două specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 68 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

32. Lacul Oltina (H.G. nr. 2151/2004). Rezervația ocupă suprafața de 2290 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Oltina.

Elemente specifice: zona umedă de tip lacustru, zona litorală întinsă (habitat pentru păsările limicole); asociațiile *Nymphoidetum peltatae* subas. *marsileaetosum*, *Salicetum albae*, *Agropyro cristati* – *Kochietum prostratae*; specia protejată *Marsilea quadrifolia*; avifauna deosebit de bogată (specii limicole, *Cygnus olor*, *Pelecanus onocrotalus*, *Pelecanus crispus*, *Tadorna ferruginea*).

Se întâlnesc o specie de plante inclusă în *Lista roșie națională*, *Lista roșie europeană* și *Legea nr. 462/2001*, precum și 79 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

33. Lacul Dunăreni (H.G. nr. 2151/2004). Rezervația ocupă suprafața de 703 ha și aparține teritorial-administrativ de comunele Aliman și Ion Corvin.

Elemente specifice: zona umedă de tip lacustru; asociațiile: *Schoenoplectetum tabernaemontani*, *Stipetum capillatae*; speciile: *Salvia aethiopis*, *Samolus valerandi*, *Botaurus stellaris*, *Himantopus himantopus*, *Buteo rufinus*, *Alcedo atthis*, *Lutra lutra*.

Se întâlnesc două specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 66 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

34. Lacul Vederoasa (H.G. nr. 2151/2004).

Rezervația ocupă suprafața de 517 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Aliman.

Elemente specifice: zona umedă de tip lacustru; asociațiile vegetale: *Calamagrosti* – *Salicetum cinereae*, *Nymphaetum albae*, *Myriophyllo verticillati-Nupharetum luteae*, *Hippuridetum vulgaris*; speciile: *Vallisneria spiralis*, *Hippuris vulgaris*, *Testudo graeca*, *Egretta garzetta*, *Ciconia ciconia*, *Lutra lutra*.

Se întâlnesc patru specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 60 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

35. Pădurea Bratca (H.G. nr. 2151/2004). Rezervația ocupă suprafața de 66,7 ha și aparține teritorial-administrativ de comuna Oltina.

Elemente specifice: pădurile de stejar pufos și brumăriu de importanță biogeografică și paleoecologică; asociațiile *Querco pedunculiflorae* – *Tilietum tomentosae* și *Paliuretum spinae-christi*; habitate vitale pentru păsările de pasaj (locuri de hrănire și odihnă); speciile: *Muscari neglectum*, *Corydalis solida* ssp. *slivenensis*, *Paliurus spina-christi*, *Periploca graeca*, *Aquila pomarina*, *Pernis apivorus*, *Buteo rufinus*, *Hieraaetus pennatus*. Se întâlnesc șase specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 41 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

36. Pădurea Cetate (H.G. nr. 2151/2004). Rezervația ocupă suprafața de 62 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de comuna Oltina.

Elemente specifice: pădurile de stejar pufos și brumăriu de importanță biogeografică și paleoecologică, cu exemplare de arbori seculari; asociațiile *Fraxino – Ulmetum* și *Quercetum pedunculiflorae*; speciile: *Corydalis solida* ssp. *slivenensis*, *Periploca graeca*, *Ruscus aculeatus*; avifauna deosebit de bogată (ex. *Aquila pomarina*, *Pernis apivorus*, *Buteo rufinus*, *Hieraaetus pennatus*, *Luscinia luscinia*, *Oriolus oriolus*, *Lulula arborea*).

Se întâlnesc trei specii de plante incluse în *Lista roșie națională* și 50 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

37. Celea Mare – Valea lui Ene (H.G. nr. 2151/2004). Rezervația ocupă suprafața de 54 ha și aparține, din punct de vedere al încadrării teritorial-administrative, de orașul Hârșova (jud. Constanța).

Elemente specifice rezervației: elemente de patrimoniu geologic, paleontologic și peisagistic; asociațiile *Gymnospermio altaicae – Celtetum glabratae* și *Agropyro brandzae – Thymetum zygoidi*; speciile: *Ornithogalum amphibolum*, *Gagea bulbifera*, *Jasminium fruticans*, *Celtis glabrata*, *Tadorna ferruginea*, *Aquila pomarina*, *Falco peregrinus*, *Buteo rufinus*.

Se întâlnesc 15 specii de plante incluse în *Lista roșie națională*, două specii din *Lista roșie europeană* și 52 specii de faună protejate prin *Legea nr. 462/2001*.

*

În urma adoptării unui statut legal de conservare pentru cele 30 de arii protejate descrise anterior este necesară aplicarea unor măsuri adecvate și eficiente în vederea eliminării sau reducerii impactului antropic asupra lor, pentru menținerea într-o stare favorabilă a speciilor, habitatelor și peisajelor caracteristice pentru aceste eșantioane reprezentative ale naturii dobrogene.

Bibliografie

- CIOCÂRLAN, V., 2000, *Flora ilustrată a României*, Editura Ceres, București.
COTEȚ, P., 1973, *Geomorfologia României*, Editura Tehnică, București.
CUZIC, V., PETRESCU, M., 2006, *Studiul avifaunei Podișului Dobrogean în scopul dezvoltării rețelei de arii protejate*, Delta Dunării, III, Tulcea: 161-172.
DIHORU, Gh., DONIȚĂ, N., 1970, *Flora și vegetația Podișului Babadag*, Editura Academiei R.S.R., București.

- DONIȚĂ, N., CHIRIȚĂ, C., STĂNESCU, V. (coordonatori), 1990, *Tipuri de ecosisteme forestiere din România*, I.C.A.S. București.
- DONIȚĂ, N., IVAN, D., COLDEA, Gh., SANDA, V., POPESCU, A., CHIFU, Th.; PĂUCĂ-COMĂNESCU, M.; MITITELU, D.; BOȘCAIU, N., 1992, *Vegetația României*, Editura Tehnică Agricolă, București.
- FILIPAȘCU, A., 1976, *Omul și fauna dobrogeană de-a lungul secolelor*, Revista Ocrotirea naturii dobrogene, Cluj Napoca: 29-40.
- GRINȚESCU, G., 1927, *Crearea legală a primei rezervațiuni a naturii*, Institutul de Arte Grafice Eminescu, București.
- HOREANU, Cl., 1976 A, *Vegetația pajiștilor xerofile din Podișul Casimcea*, Peuce, V, Tulcea: 335-346.
- HOREANU, Cl., 1976 B, *Vegetația lemnoasă din Podișul Casimcea*, Peuce, V, Tulcea: 347-355.
- IVAN, Doina, 1979, *Fitocenologie și vegetația R.S.R.*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- MUTIHAC, V., 1990, *Structura geologică a teritoriului României*, Editura Tehnică, București.
- OAIE, Gh., 1993, *Necesitatea protejării urmelor de activitate organică de vârstă precambrian superior din cadrul Seriei șisturilor verzi din Dobrogea centrală*, Ocrotirea naturii, 37, 2, Editura Academiei Române, București: 133-138.
- OLTEAN, M., NEGREAN, G., POPESCU, A., ROMAN, N., DIHORU, Gh., SANDA, V., MIHĂILESCU, S., 1994, *Lista roșie a plantelor superioare din România*, Studii, sinteze, documentații de ecologie, 1, Institutul de Biologie, Academia Română, București.
- PETRESCU, M., 1995, *Characterization of two new habitats from Dobrogea Plateau – Romania*, Revue de Biologie, București (sub tipar).
- PETRESCU, M., 2004 A, *Contribuții la cunoașterea răspândirii în Dobrogea a unor specii de plante amenințate cu dispariția*, Delta Dunării, II, I.C.E.M. Tulcea, Editura Nereamia Napocae, Cluj-Napoca: 59-69.
- PETRESCU, M., 2004 B, *Cercetări privind biodiversitatea unor ecosisteme forestiere din Dobrogea de Nord*, I.C.E.M. Tulcea, Editura Nereamia Napocae, Cluj-Napoca.
- POPOVICI, I., GRIGORE, M., MARIN, I., VELCEA, I., 1984, *Podișul Dobrogei și Delta Dunării*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- SANDA, V., 1998, *Conspectul florei cormofitelor spontane din România*, Acta Botanica Horti Bucurestiensis, Editura Universității din București.
- SANDA, V., 2002, *Vademecum ceno-structural privind covorul vegetal din România*, Editura Vergiliu, București.
- SANDA, V., ARCUS, Mariana, 1999, *Sintaxonomia grupărilor vegetale din Dobrogea și Delta Dunării*, Editura Cultura, Pitești.
- SĂVULESCU, T. (coordonator), 1976, *Flora R.S.R.*, Editura Academiei R.S.R.

Acte normative:

- Baza de date PHYSIS, Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique*
1991, *European Red List of Globally Threatened Animals and Plants* (D46) - United Nations, New York.
- 2000, *Important Bird Areas in Europe*, Birdlife Conservations, Series No. 8.
- 1996, *Resolution 4* – Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats.
- 1998, *Resolution 6* – Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats.
- Council Directive 92 / 43 / EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora* – Council of the European Communities.
- Convention on the Conservation of wildlife and natural habitats of Europe*, adopted in Berne on the 19 September 1979.
- Convention on the Conservation of European Wildlife and natural Habitats*, Standing Committee 16th meeting, Strasbourg, 2-6 December 1996, Secretariat Memorandum established by the Directorate of Environment and Local Authorities, <http://www.Pro Natura>.
- Legea nr. 13 /11.03.1993 – M.O. nr. 62/25.03.1993.
- Legea nr. 69 /1994 – M.O. nr. 211/12.08.1994.
- Legea nr. 31 /2000 – M.O. nr. 144/6.04.2000.
- Legea nr. 5 /2000 – M.O. nr. 152/12.04.2000.
- Legea nr. 462 /2001 (M.O. nr. 433, partea I / 2.08.2001) de aprobare a OUG nr. 236/2000 (M.O. nr. 625, partea I / 4.12.2000) privind regimul ariilor protejate, modificată prin Ordinul nr. 1198/2005 al Ministerul Mediului și al Gospodăririi Apelor.
- Legea nr. 451 /8.07.2002 – M.O. nr. 536/23.07.2002.
- H.G. nr. 525 /1996.
- Ordinul nr. 552 /26.08.2003 – M.O. nr. 648/11.09.2003.
- H.G. nr. 230 /4.03.2003 – M.O. nr. 190/26.03.2003.
- H.G. nr. 2151 /2004 – M.O. nr. 38/12.01.2005.

***The Protected Areas from Dobrogea Proposed
by the Eco-Museal Research Institute of Tulcea***

Abstract

Within the process of accession to the European Union, considering the necessity of increasing the protected areas surface and taking into account the national and global importance of the natural and landscape heritage of the Dobrogea Plateau, the Eco-Museal Research Institute of Tulcea elaborated 37 projects of new protected areas in Tulcea (30) and Constanța (7) counties. A number of 36 of these were legally approved at the national level by the Law 5/2000 and the Government Decision 2151/2004, to these being added a nature reserve, protected at the local level. The total area of these protected areas is of 20,658.55 ha in the Tulcea County, respectively of 5.127 ha in the Constanța County.

From the categories and typological point of view, within Tulcea County the landscape nature reserves prevail (13), followed by the following types: mixed (10), botanic/forest (4), geology/palaeontology (2), zoology-important bird areas (1), to these being added Măcin Mountains National Park, of mixed type. Within Constanța County prevail the zoological (important bird areas) and landscape nature reserves (4), followed by the mixed ones (3).

Regarding the distribution of these protected areas according to the geographical units, within Tulcea County the highest number is found in the Babadag Plateau (12), followed by the Casimcei Plateau (9), the Niculițel Plateau (6), the Tulcea Hills (3), the Măcin Mountains (2). Within Constanța County most of the protected areas are situated in the Oltina Plateau (6), one reserve being found in the Casimcea Plateau.

The highest number of species threatened at the national level, included on the Red List of Higher Plants of Romania (OLTEAN et alii, 1994) occurs in the Măcin Mountains National Park (Tulcea County). The most numerous protected fauna species (79), according to the Law 462/2001, were inventoried within the Oltina Lake nature reserve (Constanța County).

***Mihai Petrescu, Cristina Dinu,
Viorel Cuzic, Valentin Panait***

*Institutul de Cercetări Eco-Muzeale
Str. 14 Noiembrie, nr.5, 820009, Tulcea
Tel. 0240-515866
Fax. 0240-513231
e-mail: naturale@icemtl.ro*

Fig. 1. Arii protejate constituite i propuse din zona de podi a jude ului Tulcea

Fig. no 1. Protected areas legally founded and proposed from the plateau area of Tulcea County

0 5 10 km

Arii protejate constituite:

1. Parcul Na ional Mun ii M cinului
2. Vârful Secaru
3. Dealul Bujorilor
4. Valea Oilor
5. Fântâna Mare
6. Korum Tarla
7. Valea Fagilor
8. Punctul fosilifer Dealul Bujoarele
9. Punctul fosilifer Agighiol
10. P durea Babadag - Codru
11. Lacul Traian
12. R zboieni
13. Casimcea
14. Muchiile Cernei - Iaila
15. Beidaud
16. Valea Mahomencea
17. Dealul Ghiungiumez
18. Priopcea - Chervant - Dealul Bujoarele
19. Uspenia
20. Dealul C lug ru - Iancina
21. Muntele Consul
22. Col anii Mari
24. Dealurile Be tepe
25. Enisala
26. Dealul Sarica
27. M gurele
28. Dealul Edirlen
30. Peceneaga
31. Deniztepe
32. Dealul Mândre ti
33. Mân stirea Coco
35. Carasan-Teke
36. Valea Ostrovului

Arii protejate propuse:

23. Zona tampon suplimentar a Parcului Na ional Mun ii M cinului
29. "La Monument" - Niculi el
34. Troesmis

— Limita zonei de interes turistic, peisagistic major i coridor ecologic (proponere)

— Parcul Na ional Mun ii M cinului

● Arii protejate constituite cu o suprafa sub 500 ha

○ Arii protejate recent constituite cu o suprafa sub 500 ha (HG 2151/2004)

○ Rezerva ii recent constituite cu o suprafa între 500 i 2000 ha (HG 2151/2004)

□ Arii protejate propuse cu o suprafa sub 500 ha

